

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 539/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Matejom Valjentom, Jesenského 232, Partizánske, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 176/2011 a jeho rozsudkom z 18. júna 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 770/2013 zo 17. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín ďalej len („okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 176/2011 a jeho rozsudkom z 18. júna 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 770/2013 zo 17. septembra 2014.

Zo sťažnosti a z pripojených listinných dôkazov vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol vo veci sťažovateľa (ako odporcu) tak, že určil, že „zmluva o úvere zo dňa 03.11.2009 uzatvorená medzi navrhovateľmi 1) a 2) ako dlžníkmi a odporcom ako veriteľom je neplatná...“. Ďalej rozhodol, že „zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 03.11.2011 uzatvorená medzi navrhovateľmi 1) a 2) ako záložcami a odporcom ako záložným veriteľom, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcich sa v [REDAKOVANÉ] a to k bytu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] bytového domu [REDAKOVANÉ] postavenom na pozemku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a spoluvlastníckeho podielu 73/2081 na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu so súp. [REDAKOVANÉ] a na pozemku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], všetky nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností pre [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] je neplatná... odporca je povinný zaplatiť navrhovateľom 1) a 2) spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v sume 528,38 eur, k rukám... advokátky...“.

Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie proti všetkým výrokom, a to z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. b), c), d) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a žiadal, aby krajský súd ako súd odvolací podľa § 220 OSP napadnuté výroky rozsudku okresného súdu zmenil tak, že žalobu navrhovateľov 1) a 2) ako nedôvodnú zamietne a súčasne zaviazá navrhovateľov 1) a 2) zaplatiť mu náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia tak prvostupňového, ako aj odvolacieho konania, alebo aby podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a podľa § 221 ods. 2 OSP vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. O podanom odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľa zaviazal zaplatiť navrhovateľom náhradu trov odvolacieho konania v sume 74,90 €.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukazuje na to, že „V súdnom spise sa na č. l. 14 nachádza doplnenie žaloby zo strany navrhovateľov v 1. a 2. rade, pričom aj z obsahu tohto doplnenia žaloby vyplýva, že ide o skutočné doplnenie odôvodnenia žaloby, pričom toto doplnenie žaloby“ mu nebolo v priebehu konania pred prvostupňovým súdom nikdy doručené, čím podľa jeho názoru došlo k porušeniu procesného postupu podľa § 114 ods. 2 OSP a súčasne aj k „porušeniu jedného zo základných princípov občianskeho súdneho procesu a to k porušeniu zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho poriadku (§ 1, § 2 a § 18 Občianskeho súdneho poriadku)“.

Podľa názoru sťažovateľa účastník konania ani jeho právny zástupca „nemajú povinnosť priebežne nahliadať do súdneho spisu a zisťovať, či žaloba zo strany žalobcov bola doplnená alebo nie“.

Na základe uvedeného je sťažovateľ toho názoru, že ako „účastník občianskeho súdneho konania... nemal reálnu možnosť vyjadriť sa k doplneniu žaloby, čím bolo porušené... právo na prístup k súdu a spravodlivé súdne konanie, a teda došlo k porušeniu zákona, v tomto prípade ustanovenia § 1, § 2 a § 18 Občianskeho súdneho poriadku a ide teda o autonómny dôvod na podanie mimoriadneho dovolania“.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že krajský súd síce v napadnutom rozsudku na strane 7 konštatuje, že „doplnenie žaloby nebolo odporcovi ani jeho právnomu zástupcovi doručené, avšak podľa názoru Krajského súdu v Trenčíne táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na práva účastníka konania, nakoľko prvostupňový súd rozhodol o neplatnosti právnych úkonov z iných dôvodov, ako boli uvedené v návrhu navrhovateľov a v jeho doplnení“.

Uvedené tvrdenia krajského súdu sú podľa názoru sťažovateľa zjavne nesprávne, pretože je nepochybné, že „v tomto prípade došlo k porušeniu ustanovenia § 1, § 2 a § 18 Občianskeho súdneho poriadku tým, že účastníkovi občianskeho súdneho konania nebolo doručené doplnenie žaloby a teda účastníkovi nebola daná možnosť vyjadriť sa k týmto

dôvodom žaloby, pričom je právne irelevantné, z akých dôvodov rozhodol súd o neplatnosti právnych úkonov“.

Na žiadne iné pochybenia krajského súdu sťažovateľ v sťažnosti nepoukazuje.

Preto na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal nález v tomto znení:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivý proces zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/176/2011 a jeho rozsudkom zo dňa 18. júla 2013 (správne má byť 18. júna 2013, pozn.) v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co/770/2013-147 zo dňa 17. septembra 2014 porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu Trenčín č. k. 15 C/176/2011-101 zo dňa 18. júla 2013 (správne má byť 18. júna 2013, pozn.) a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co/770/2013-147 zo dňa 17. septembra 2014 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 340,89 EUR..., ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu...“

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ nepodal dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

2. 1 K namietanému postupu a rozsudku okresného súdu

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol sťažovateľ oprávnený podať odvolanie (čo aj urobil), o ktorom bol oprávnený

a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. 2 K namietanému postupu a rozsudku krajského súdu

Sťažovateľ založil svoju sťažnosť v tejto časti na skutočnosti, že spôsob, akým sa krajský súd v napadnutom rozsudku vysporiadal z jeho odvolacou námietkou o nedoručení doplnenia žaloby, je nesprávny, a keďže uvedeným postupom okresného súdu došlo podľa jeho názoru k porušeniu § 1, § 2 a § 18 OSP a uvedený postup okresného súdu bol krajským súdom vyhodnotený ako taký, ktorý nemohol mať vplyv na rozhodnutie okresného súdu vo veci samej, došlo aj k porušeniu jeho v sťažnosti označeného základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústava a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zo sťažnosti ani z jej príloh nebolo možné ustáliť, kedy sa sťažovateľ dozvedel o doplnení žaloby. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu však vyplýva, že sťažovateľ svoje odvolanie oprel okrem iného aj o dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. b) OSP (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), a to že mu nebolo doručené doplnenie návrhu na začatie konania. Z vyjadrenia navrhovateľov podaného k odvolaniu sťažovateľa však vyplýva, že títo poukázali na to, že sťažovateľ v priebehu konania pred okresným súdom túto skutočnosť žiadnym spôsobom nenamietal.

Krajský súd vo vzťahu k tejto odvolacej námietke sťažovateľa poukázal na to, že podľa súdnej praxe sa inou vadou rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podradiť pod ustanovenie § 221 ods. 1 OSP, ale

ich dôsledok sa mohol prejaviť vo výsledku konania formulovanom vo výroku súdneho rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd ďalej zistil, že „*doplnením podania zo dňa 07.05.2012*“, na ktoré poukazuje sťažovateľ, navrhovatelia uvádzali „*dôvody, pre ktoré by mala byť zmluva o úvere neplatná pre jej rozpor s dobrými mravmi a ďalej citoval ustanovenia § 52, týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv a zdôrazňovali, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, t. j. neprijateľná podmienka*“.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu však bolo krajskému súdu zrejmé, že výrok okresného súdu, ktorým určil neplatnosť zmluvy o úvere, ako i záložnej zmluvy, „*súd prvého stupňa neodôvodnil s odkazom na jej rozpor s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka ani pre neprijateľné podmienky, teda v súvislosti s posudzovaním jej charakteru ako spotrebiteľskej zmluvy*“. Za takejto situácie potom nedoručenie doplnenia podania nemalo podľa názoru krajského súdu „*žiadnym spôsobom vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia*“.

Ústavný súd v zmysle dnes už ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [ďalej len „*najvyšší súd*“ (pozri k tomu napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/2011 z 5. januára 2012 – www.nsud.sk)] poukazuje na to, že Občiansky súdny poriadok vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktorú sú taxatívne vymenované v § 237 OSP, pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (pozri § 237 OSP) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. a) OSP]. Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 OSP pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady,

ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“), považuje – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 OSP – (len) za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], pričom ale vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú. Treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov.

Preto ak sťažovateľ je toho názoru, že označeným postupom všeobecných súdov bolo spôsobené to, že *„nemal reálnu možnosť vyjadriť sa k doplneniu žaloby, čím bolo porušené... právo na prístup k súdu... a ide teda o autonómny dôvod na podanie mimoriadneho dovolania“*, mohol a mal podať dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i právnej stránke veci a pod). Z obdobných právnych názorov vychádza aj judikatúra najvyššieho súdu (napr. rozhodnutia vo veciach sp. zn. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001 alebo sp. zn. 5 Cdo 93/2000 z 25. októbra 2000).

Znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré by inak mohol účastník pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený, je nesporne vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Takáto vada zakladá prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pričom dovolací súd musí na ňu vždy prihliadnuť. Sťažovateľ však dovolanie nepodal.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K sťažovateľovej námietke porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy, podľa ktorého všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní, ústavný súd uvádza, že zásada rovnosti strán v procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02).

Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane.

Obsah práva rovnosti ako jedného z určujúcich ústavnoprávných princípov občianskeho súdneho procesu spočíva teda v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania), ako aj iného civilného procesu majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (II. ÚS 35/02).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti neuvádza žiadnu skutočnosť vo vzťahu ku krajskému súdu, ktorá by ústavnému súdu umožnila dospieť k záveru o možnom porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 3 ústavy označeným postupom a rozsudkom krajského súdu.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V závere nad rámec veci ústavný súd dodáva, že pokiaľ sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 520/2010 z 24. marca 2011, resp. na paralelu medzi ním a jeho sťažnosťou, z označeného nálezú ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd v ňom vyslovil, že postupom najvyššieho súdu v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky bola porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania, pretože sťažovateľke nebolo umožnené zaujať stanovisko k mimoriadnemu dovolaniu, a tým sa účinne podieľať na bránení svojho už právoplatne priznaného práva. Vzhľadom na uvedené ústavný súd skonštatoval porušenie jej základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o mimoriadnom dovolaní.

Procesná situácia sťažovateľa však bola podľa názoru ústavného súdu iná, ako procesná situácia sťažovateľky vo veci sp. zn. II. ÚS 520/2010, ktorej vôbec nebolo umožnené vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu ako takému a najvyšší súd rozhodol bez toho, aby poznal jej názor vo veci.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami, ktoré v nej sťažovateľ nastolil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2015